

Ima october 6-án.¹

Úr Isten! eltűnt az éj sötét fátyolával, kárpitjait, fénylő napodnak áldott sugarai leszaggatták, hogy új hajnal ragyogó dicsősége hirdesse kegyelmed megújulását.

Uram! ez új nap hanyatló hetünknek utolsó reggele s mi napod megújulásával feljöttünk szent házádba, hogy megújítsuk fohászainkat, melyek vallásos ihlettel buzognak fel kebleinkből.

Tied a hála, ki törvényt és határt szabtal a küzdelemnek és nyugalomnak, a munkának és pihenésnek, a lankadásnak és megújulásnak. A változások árja felett csak te állsz oh Úr Isten változatlanul; te nem ismeresz lankadást, fáradságot és a te jóságos kegyelmednek határa nincs . . . Mi pedig elfáradunk a munkában, meglankadunk a küzdelemben s törekvéseinkben gyarló erőnk határt vet . . .

Oh hála neked jóságos Atyánk, hogy testben, lélekben megújulva ébredtünk fel hanyatló hetünk utolsó reggelére, hogy e napon is, kegyelmed gyámolítása mellett, felvegyük a vándorpálcát s haladjunk tovább a pályán, a melyen állunk s a cél felé, melyet előnkbe tüztél és emberi elhivatásunk szent kötelességeit végezzük hiven a te törvényed parancsa szerint.

Uram! benned bizunk. Valamint e hét elmúlt napjaiban gondviselőnk, segedelmünk, békességünk, erőnk voltál: oh légy e mai napon is minékünk mindenkben minden.

Világosítsd fel értelmünket, hogy törvényeid szüntelen szemink előtt legyenek. Vezérelj lépéseinket, hogy a te útidról le ne térjünk. Buzdítsd sziveinket, hogy a jó cselekedetek gyakorlásában meg ne lankadjunk. Erősítsd akaratunkat, hogy a bűnöknek ellentállhassunk s a kísértéseket legyőzhessük. Űzd el a harag, indulat és boszuállás nemtelen szenvedélyeit belőlünk és szentelj föl, hogy *lehessünk a te élő templomaid s a te szent lelked lakozzék mibennünk*. Munka és szorgalom, igazság és békesség, jóság és szeretet, erény és becsületesség: ezek vezé-

¹ 1900-ban.

reljék szívünk érzéseit, lelkünk gondolatait és kezeink minden mozdulatait e mai napon és egész életünken keresztül . . .

Midőn így könyörgünk áldott segedelmedért, engedd Uram, hogy e mai napon honszerető könyeinkkel és örömeinkkel is áldozhassunk neked . . .

Oh, mert e mai nap emlékezetére a fájdalom és öröm könnyei csodásan összevegyülve ömlenek alá szemcinkből.

E mai nap emléke a magyar Golgotha, Arad gyászterére vezérli nemzetünk emlékezetét.

Ma a magyar nemzet hű gyermekei könnyekkel áldoznak — népek és nemzetek nagy Istene — trónusod előtt.

Zokogó lélekkel szemléljük, mint ülik iszonyatos orgiáikat a hatalom véres kezü bakói . . .

Az árulás kifacsarta a nemzet kezeiből a szabadság fényes szablyáit, melyekkel „a névtelen hősök és félistenek“ csodadolgokat irtak a nemzet történelmébe . . .

Gaz árulás következtében *a szabadság elbukott* . . . s a zsarnok hatalom bakói megkezdték iszonyatos munkáikat. Megnyitották a börtönök dögvészes üregeit s a sebeikben fetrengő hősök ezreit, a hon legjobbjai: nehéz lánczokra verve, hosszú évek sorain át kínozták, hogy azokat, a kiket a harcok viharai megtörni nem tudtak, a hosszú és lassu kínok szaggassák szét, seny vesszék el . . .

S a tizenhárom vezért, a legnagyobbakat, a legdicsebbeket, oh türelmes Isten! bitóra vonták, mint valami gonosztevőket . . .

És hazánk egy bús temető lett! . . .

... bús temető . . .
Népetlen pusztaság,
Paloták és faluk helyén
Fű nőtt s fenyér virág.

Roppant zajongó városok
Utczáin hallgatás,
Sáppadt nők arcán siralom,
Bánat, szívzaggatás.

S kiket megkímélt a halál,
A férfi bajnokok —
Vagyontalan földönfutók,
Hazátlan vándorok.

Romok között erőtlen agg
Apák lézengenek,
Kik egy jövő szebb kor felett
Kétségbe estenek . . .“

Örömittas vad kozákok száguldó lovai taposták le a nemzet reményvetéseit . . . a leégett falvak és üszkös városok templomainak romjai között a vonagló nemzet zokogva sohajtott fel: Úr Isten, magyarok Istene! elfelejtkeztél-e rólunk? . . . Hát nem te uralkodsz-e már felettünk? . . . Nem a mi Istenünk vagy-e

már? . . Mit vétettünk ellened? Uram ne büntess! Uram irgalmaz: *megbűnhölte már e nép a multat s jövődöt . . .*

Hosszu éveken keresztül tartott a megpróbáltatás keserves ideje, de letelt *az átok sulya* s mikor már-már kétségbeestünk, megzendült a próféta szózata: „*Lesz még ünnep egyszer a világon!*“

„Még jönni fog, még jönni kell
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százvezrek ajakán.

Ti gyászoló nők, őszült apák,
Gyámotlan magzatok:
Elgázolt honotok felett
Sziünjön siralmatok.

E porba omlott szép haza
Fel fog virulni még:
Van bíró a felhők felett,
Áll a villámos ég!“

És te Isten, magyarok Istene — megmutattad, hogy te a *mi* Istenünk vagy. A letiport hont *dicsőülten támasztád új életre . . .* A vérrel öntözött mezők *új barázdáin* magasbra nőnek immár az aranykalászkod, erőt adva a nemzet megifjult millióinak . . .

Oh hála neked, hogy újra láthatunk:

„ . . hármaz bérczen, folyók mellett
Sürgő csoportot, hangyabolyt,
Kék ég alatt, nyájas szigetről
Bibor habot, arany hajót.

Fényárban úszó palotákat,
Aranyos márványt, *templomot*,
Kunyhók felett fennlebegőben
Fehér angyalt, álló napot.

És nagy teremben *koronás főt*,
Bóles véneket, ősz szónokot,
Mérlegben ott színbe verődni
Igazságot, törvényt, jogot . . .“

Oh Uram! bizony a mi Istenünk vagy te: a szenvedésekkel is a mi javunkat munkáltad. Így engedted a Jézust is keresztre vonatni, de csak azért, hogy a sötétség emberei rémülve lássák, hogy *a te szented rothadást nem szenvedhet*. Megengedted, hogy a tizenhárom vértanu is rettenetes halállal haljon meg Arad Golgotháján, de csak azért, hogy őket a nemzet szentjeivé avasd s a halhatatlanság egében — jobbod dicsőségére ülted, mint a nemzet megváltóit.

Az eszme, az elv, melyért haltanak
Örök időken halhatatlanok.
Egyenlőség, testvériség, szabadság:
Örökké él, míg ember lesz s világ!
Bitó, keresztfa, vérpad — mind hiába!
Nem döntheti, mi szent halálba.
Az eszme él! s ti benne szent halottak —
Minekünk mindig föltámadtok.

A halhatatlanság dicső egében
 Istennél vagytok örök dicsőségben . . .
 Az Úr jobbára ültetett,
 Hogy onnan lelkesítetek :
 Hit- és hazáért küzdeni,
 S ha kell — dicsón elvérzeni . . .

Oh áldott légy Uram, hogy a te mindenható hatalmatad megdicsőítetted nemzetünk erőtelenségében. Áldott légy, hogy a megaláztatást dicsőséggé, a halált örökéletté s a nemzet siral-mát örömeinkké változtattad . . . Hadd ömöljenek össze a fáj-dalom és öröm könnyei e napon.

Változzon át minden sirhalom, melyben mátyrjaink nyu-gosznak, egy-egy oltárrá . . . és érzéseink koszorui borítsák azo-kat. Zúgjanak a harangok az egész magyar hazában és minden honfiszív hálával áldozzon neked, magyarok Istene, hogy a vész idején mindig adsz nagyokat, megváltókat, kik a haza dicsősé-gét életök feláldozásával örökéletűvé teszik . . .

Adj erős hitet, hogy soha ne kételkedjünk benned s taníts el nem felejteni, hogy a vérkeresztségekkel tetted s teszed nagy-gyá nemzetünket :

„Hol legtöbb honfivér lépé
 A harczi síkokat :
 A népszabadság ott tenyészt
 Legszebb virágokat . . .“

Segélj meg, hogy e virágokat védjük, ápoljuk s örökség gyanánt hagyhassuk gyermekeinknek is. Add Uram, ha szük-ség, hogy vérünkkel tudjuk öntözni e virágokat, mint őseink, hogy azok soha le ne hervadjanak, ki ne veszzenek.

Taníts *hálával* emlékezni vértanuinkról s az ők dicső halá-lukkal ints bennünket :

„Romlott szív és romlott elme,
 Kit hazája hő szerelme :
 Szép tettekre nem hevít . . .“

Ezekben kérünk, ezekben hallgass meg Atyánk, Istenünk, szent fiad a Jézus nevében kérünk. Amen.

RÉDIGER GÉZA.

Milyennek kell lenni egy igazi papnak?¹

Jelige: Tudományban, egyszerűségben s erényben tündökölj. (Jeremiás próféta.)

A mely szolgálatot vettél az úrtól, azt híven betöltsed. Kol. 4. 17.

Kedves afiai, szeretett öcsém és szolgatársam! Én e lélekemelő ünnepély alkalmával úgy érzem magamat, mint az a boldog örömapa, a ki kedves gyermekét nagy gonddal felnevelte, s végre megérte azt az édes örömet, hogy gyermeke kedve szerinti állásba jutott. Úgy képelem magam a mai napon, mint az a kertész, a ki egy gyümölcsfát éber gonddal ápolt s megérte azt az örömet, hogy élvezhette annak izletes gyümölcsét. Én is testvér bátyámnak a fiában, az én unokaöcsémbeu, a kit én tizenkét éven át, mint második apja, szerető gonddal felneveltem, s a kit ti elhivatok lelki pásztortoknak: élvezhetem fáradságomnak gyümölcsét.

Nekem az volt a hő vágyam, hogy pap lehessenek. Azt a pályát is választottam. Fel is vagyok szentelve; mert egyházi törvényeink szerint régebben minden tanárnak, egyszersmind felszentelt papnak is kellett lennie. Szerintem a papi pálya egyike a legfontosabbaknak a társadalmi életben. S a szerint, a mint egy pap égi s isteni küldetését elismeri s betölti állását: áldása vagy átka eklézsiájának. Igen! a papi pálya fontos a társadalmi életben; mert miveltségénél fogva összeköttetésben van az úri osztálylyal, állásánál fogva pedig a köznéppel; tehát mintegy összekötő kapocs a két osztály között. Pap nélkül nem lehetünk el. Életünknek minden fontosabb pillanatában jelen van. Bölcsönket keresztelés alkalmával megáldja. Életünk legboldogabb pillanatában, menyegzőnk alkalmával házassági frigyünket megköti, s koporsónkat megszenteli az örökéletre, ő kísér ki a temetőbe.

¹ Beiktató beszéd. Elmondott Kis-Solymoson, 1904. jul. 31-én.